

**Federaal
Planbureau**

Economische analyses en vooruitzichten

**Instituut
voor de nationale
rekeningen**

Rekeningen voor de milieugoederen- en -dienstensector

2014-2021

Oktober 2023

Woord vooraf

De Europese Verordening nr. 691/2011 verplicht de lidstaten van de Europese Unie om zes milieu-economische rekeningen aan Eurostat te leveren. Het gaat om de drie rekeningen die sinds 2013 moeten worden geleverd, namelijk de rekening voor milieubelastingen naar economische activiteit (Environmental Taxes by Economic Activity, ETEA), de luchtemissierekeningen (Air Emissions Accounts, AEA) en de materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie (Economy-Wide Material Flow Accounts, EW-MFA), maar ook de drie rekeningen die sinds 2017 moeten worden geleverd, namelijk de rekeningen van de milieugoederen- en -dienstensector (Environmental Goods and Services Sector, EGSS), de uitgavenrekeningen voor milieubescherming (Environmental Protection Expenditure Accounts, EPEA) en de fysieke-energiestroomrekeningen (Physical Energy Flow Accounts, PEFA).

Het Instituut voor de nationale rekeningen (INR) presenteert in deze publicatie de rekeningen voor de milieugoederen- en -dienstensector voor de periode 2014-2021.

Milieu-economische rekeningen zijn satellietrekeningen van de nationale rekeningen. De wet van 21 december 1994 houdende sociale en diverse bepalingen, Titel VIII, hoofdstuk 1, wijst het opstellen van satellietrekeningen van de nationale rekeningen toe aan het Federaal Planbureau (FPB).

De door het FPB uitgewerkte methodologie werd goedgekeurd door het Wetenschappelijk comité voor de nationale rekeningen.

De voorzitter van de Raad van bestuur van het Instituut voor de nationale rekeningen

Séverine Waterbley

Brussel, oktober 2023

Inhoudstafel

Toelichting	1
De Belgische milieugoederen- en -dienstensector in cijfers	1
Belang van de milieusector in termen van productie, export, bruto toegevoegde waarde en werkgelegenheid	4
Methodologische aanpassingen	6
Niet-marktactiviteiten en ondersteunende activiteiten	6
Aanpassing van de perimeter	6
Aanpassing van de berekeningsmethode	7

Lijst van figuren

Figuur 1	Evolutie milieugoederen- en -dienstensector	1
Figuur 2	Aandeel types milieu-activiteiten in output (links) en werkgelegenheid (rechts)	2
Figuur 3	Verdeling milieugoederen- en -dienstensector volgens bedrijfstak	3
Figuur 4	Verdeling milieugoederen- en -dienstensector volgens milieudomein	4
Figuur 5	Aandeel van de milieugoederen- en -dienstensector in de Belgische economie	5

Toelichting

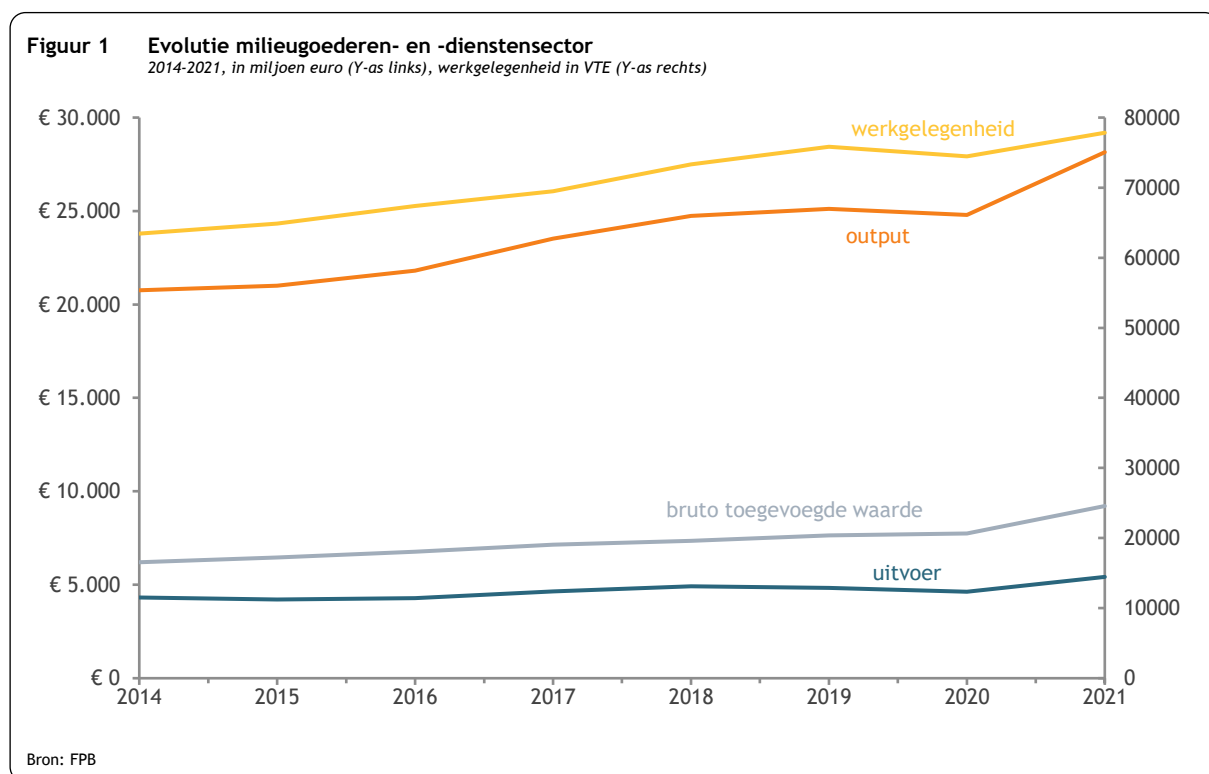
Hieronder worden eerst kort de resultaten besproken. De methodologische aanpassingen worden beschreven in het tweede deel van dit rapport. De tabellen zijn wegens hun omvang niet opgenomen in deze publicatie. Ze zijn beschikbaar via de website www.plan.be.

De Belgische milieugoederen- en -dienstensector in cijfers

Eerst beschrijven we de verschillende activiteiten van de Belgische milieugoederen- en -dienstensector. Vervolgens gaan we in op het belang van de milieusector in termen van productie, export, bruto toegevoegde waarde en werkgelegenheid. Alle monetaire waarden zijn uitgedrukt in lopende prijzen.

Activiteiten van de milieugoederen- en -dienstensector

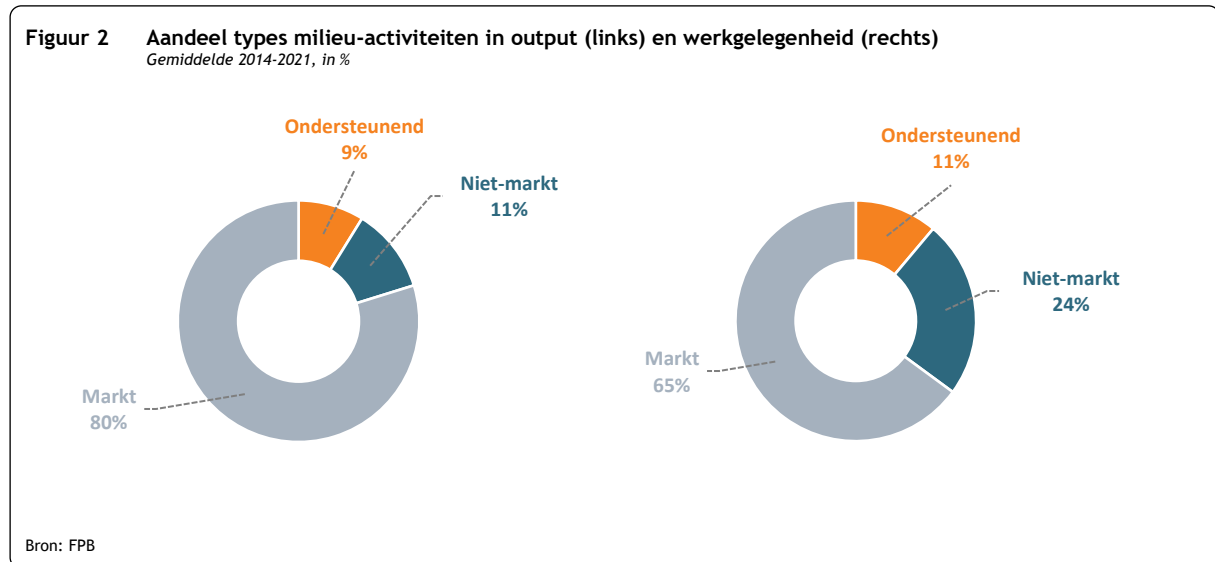
Figuur 1 toont dat de output van milieugoederen en -diensten groeide tussen 2014 en 2021 van 20,8 miljard euro naar 28,1 miljard. De lichte daling tijdens de covid-crisis van 2020 werd in 2021 ruimschoots goedgehaakt. De bruto toegevoegde waarde steeg tussen 2014 en 2021 met bijna de helft, van 6,2 miljard euro naar 9,2 miljard. De uitvoer steeg in diezelfde periode van 4,3 miljard euro naar 5,4 miljard.

De werkgelegenheid steeg tussen 2014 en 2021 van 63 duizend voltijds equivalenten (VTE) naar 78 duizend VTE, een toename met 23%.

We onderscheiden drie types milieu-activiteiten: marktactiviteiten, niet-marktactiviteiten en ondersteunende activiteiten. De marktactiviteiten vormen het grootste deel, zoals weergegeven in

figuur 2. Ze beslaan 80% van de totale output van milieugoederen en -diensten en 65% van de werkgelegenheid. De niet-marktactiviteiten hebben een aandeel van 24 % in de werkgelegenheid, maar slechts 11% in de output. De ondersteunende activiteiten staan in voor de rest (resp. 9% van de output en 11% van de werkgelegenheid).

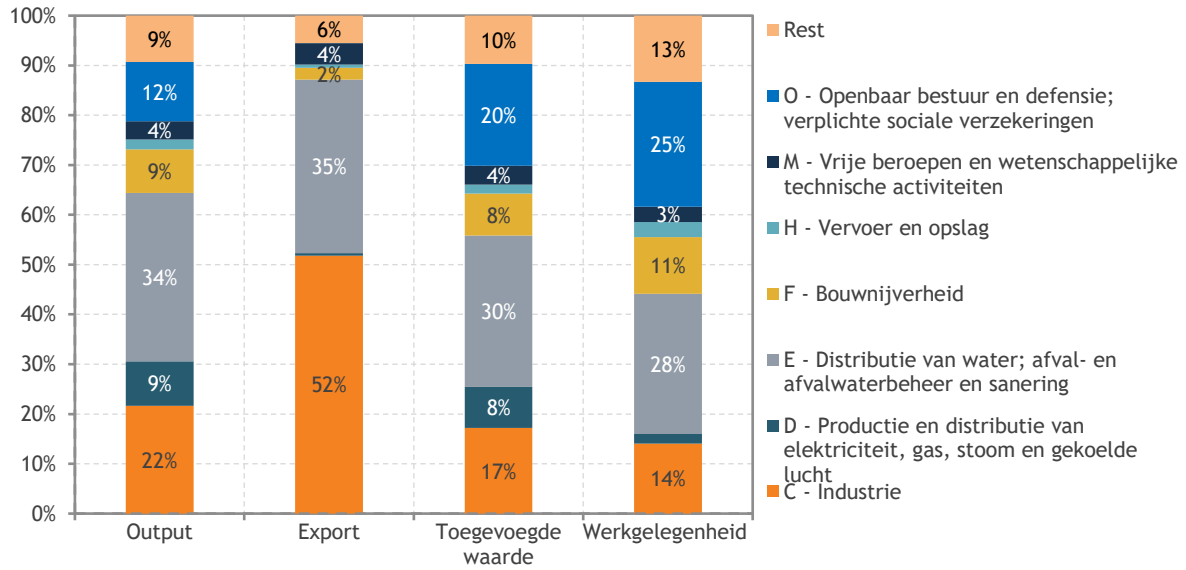

Figuur 3 geeft de verdeling van de milieugoederen- en -dienstensector volgens NACE-sectie voor een aantal economische sleutelvariabelen (productie, uitvoer, toegevoegde waarde en werkgelegenheid) weer. De procentuele aandelen betreffen gemiddelden over de beschouwde periode 2014-2021. De bedrijfstakken van de distributie van water, afval- en afvalwaterbeheer en sanering (NACE E) staan in voor het grootste deel van de *output* (34%) en de *toegevoegde waarde* (30%). Wat de output betreft, is de verwerkende nijverheid (NACE C) de tweede belangrijkste bedrijfstak, met een aandeel van 22%. Voor de bruto toegevoegde waarde staat de verwerkende nijverheid slechts op de derde plaats, met een aandeel van 17%, achter het openbaar bestuur (NACE O) dat instaat voor 20% van de bruto toegevoegde waarde van de milieugoederen- en -dienstensector.

Dezelfde top 3 vinden we terug bij de *werkgelegenheid*. De bedrijfstak van de distributie van water, afval- en afvalwaterbeheer en sanering (NACE E) staat in voor 28% van de werkgelegenheid in de milieugoederen- en -dienstensector, het openbaar bestuur (NACE O) voor 25%, en de verwerkende nijverheid (NACE C) voor 14%.

De *uitvoer* is vooral een zaak van de verwerkende nijverheid, die instaat voor 52% van de export van milieugoederen en -diensten. De bedrijfstakken van de distributie van water, afval- en afvalwaterbeheer en sanering nemen iets meer dan een derde van de uitvoer in beslag (35%).

Figuur 3 Verdeling milieugoederen- en -dienstensector volgens bedrijfstak
Gemiddelde 2014-2021, in %

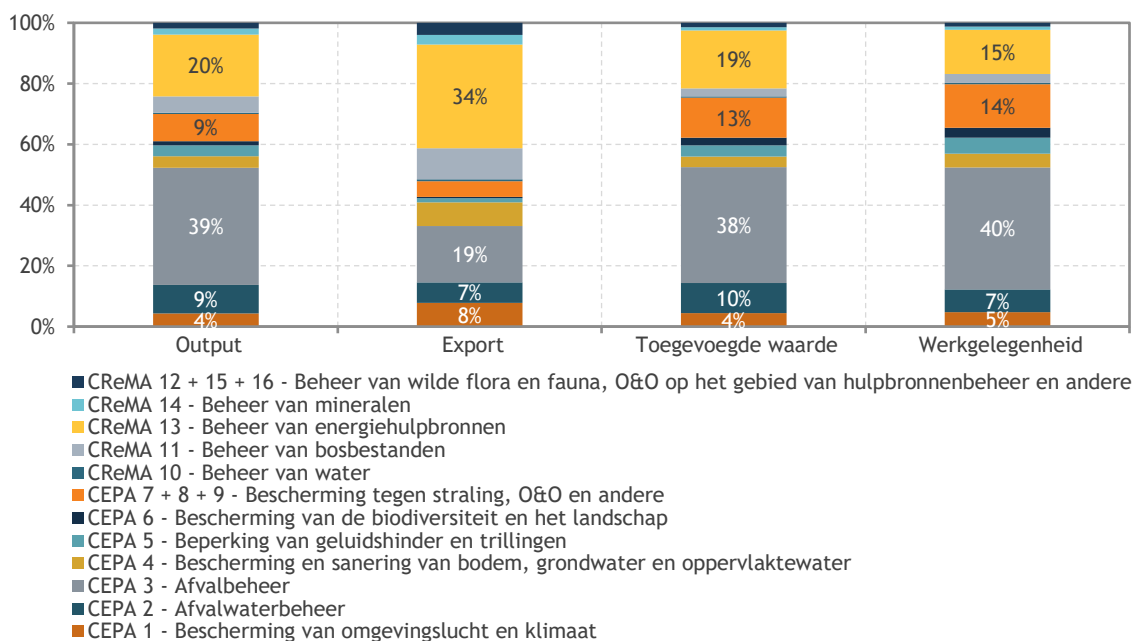
Bron: FPB

Figuur 4 stelt de verdeling van de milieugoederen- en -dienstensector volgens milieudomein voor. Het belangrijkste milieudomein in België is het afvalbeheer (CEPA¹ 3), dat zorgt voor 39% van de *output*, 38% van de *bruto toegevoegde waarde* van de milieugoederen- en -dienstensector, en 40% van de *werkgelegenheid*. Voor de *uitvoer* staat het afvalbeheer wel op een verre tweede plaats met 19% van het totaal. Het belangrijkste milieudomein voor de uitvoer van milieugoederen en -diensten door België is dat van het beheer van energiehulpbronnen (CReMA² 13), met een aandeel van 34%. Dat milieudomein is na afvalbeheer ook het tweede belangrijkste voor wat betreft de output (20%), de bruto toegevoegde waarde (19%) en de werkgelegenheid (15%). Wat dat laatste betreft, is het milieudomein dat bescherming tegen straling samenbrengt met onderzoek en ontwikkeling en de categorie “andere” (CEPA 7 + 8 + 9), bijna even belangrijk. Het belang van dit geaggregeerd milieudomein vloeit voornamelijk voort uit die categorie “andere”, dat hoofdzakelijk bestaat uit administratie in verband met milieubescherming en besparing van grondstoffen in het algemeen.

¹ CEPA = Classification of Environmental Protection Activities

² CReMA = Classification of Resource Management Activities

Figuur 4 Verdeling milieugoederen- en -dienstensector volgens milieudomein
Gemiddelde 2014-2021, in %

Bron: FPB

Belang van de milieusector in termen van productie, export, bruto toegevoegde waarde en werkgelegenheid

Tabel 1 toont dat de Belgische milieugoederen- en -dienstensector over de periode 2014-2021 sneller groeide dan de Belgische economie in haar geheel. Wat de uitvoer betreft, presteerde ze wel een stuk slechter dan de Belgische economie.

Tabel 1 Groei van de milieugoederen- en -dienstensector in vergelijking met de Belgische economie (2014-2021)

	Milieugoederen- en -dienstensector	Belgische economie
Output ³	36%	25%
Uitvoer ⁴	25%	36%
Bruto toegevoegde waarde ⁵	48%	25%
Werkgelegenheid	23%	11%

Bron: FPB voor milieugoederen- en -dienstensector en werkgelegenheid in VTE Belgische economie; NBB.Stat voor P1, P6 en bbp

De werkgelegenheid nam met 23 procentpunt meer dan dubbel zo snel toe in de milieugoederen- en -dienstensector dan in de Belgische economie in haar geheel. De bruto toegevoegde waarde steeg ook bijna dubbel zo snel als het bruto binnenlands product. De output steeg 11 procentpunt sneller en de uitvoer 11 procentpunt trager.

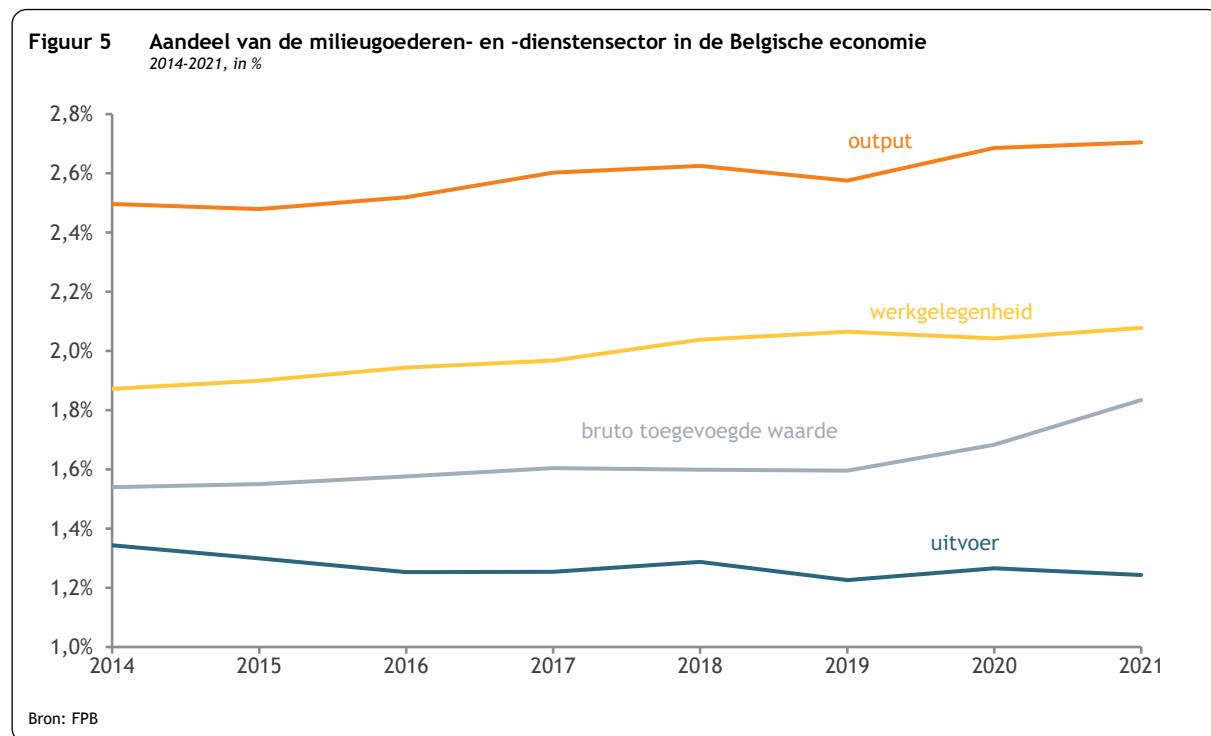
Die snellere groei van de milieugoederen- en -dienstensector betekent evenwel niet dat die sector al echt belangrijk is voor de Belgische economie, zoals blijkt uit figuur 5. Haar aandeel in de output steeg van

³ Output van de Belgische economie = P1 volgens de nationale rekeningen

⁴ Uitvoer van de Belgische economie = P6 volgens de nationale rekeningen

⁵ Bruto toegevoegde waarde van de Belgische economie = bruto binnenlands product (bbp) volgens de nationale rekeningen

2,5% naar 2,7%, en in de bruto toegevoegde waarde van 1,5% naar 1,8%. Haar aandeel in de werkgelegenheid nam toe van 1,9% naar 2,1%, en dat in de uitvoer viel terug van 1,3% naar 1,2%.

Methodologische aanpassingen

In vergelijking met de EGSS van 2022 werd een beperkte aanpassing doorgevoerd van de perimeter. Verder vond er een jaarlijkse update plaats van de ondernemingsdatabank die de basis vormt voor de berekening van de marktactiviteiten per bedrijfstak, alsook van de gegevens in verband met de niet-markt- en ondersteunende activiteiten.

Niet-marktactiviteiten en ondersteunende activiteiten

Gegevens in verband met de niet-marktactiviteiten en ondersteunende activiteiten zijn beschikbaar in de uitgavenrekeningen voor milieubescherming (EPEA). Die laatste zijn nog niet beschikbaar voor het jaar 2021.⁶ Wegens het ontbreken van die gegevens, werden de bedragen voor het atypische (corona)jaar 2020 ook gebruikt voor 2021. Dit leidt wellicht tot een zekere mate van onderschatting van de economische variabelen voor 2021. Voor 2020 werden de gegevens geüpdatet op basis van de EPEA 2022. Verder zijn de gegevens in verband met de ondersteunende activiteiten in de uitgavenrekeningen voor milieubescherming ook meer geaggregeerd op bedrijfstakniveau. De activiteiten van de EPEA-bedrijfstak “Andere” kunnen dan ook niet worden toegewezen op het fijnere bedrijfstakniveau van de rekening voor de milieugoederen- en -dienstensector (EGSS).

Aanpassing van de perimeter

Bij het opstellen van de rekening van de productie van milieugoederen en -diensten bestaat een eerste stap uit het identificeren van de Belgische producenten van milieugoederen en -diensten en hun activiteiten. Alle producenten samen vormen de perimeter van de EGSS. In het EGSS-rapport van 2017⁷ werd omstandig uit de doeken gedaan hoe dit gebeurde voor de EGSS 2017. Daar er elk jaar organisaties wegvallen en nieuwe organisaties opgericht worden, is het noodzakelijk om de perimeter van de EGSS elk jaar opnieuw te bepalen. Bij de aanpassing van de perimeter is het ook mogelijk dat niet-gespecialiseerde producenten naar de categorie gespecialiseerde producenten worden overgeheveld, of omgekeerd.

De aanpassing van de perimeter in 2023 bestond uit het schrappen van de niet langer actieve organisaties enerzijds, en het toevoegen van de nog niet in de perimeter 2022 aanwezige organisaties die behoren tot de bedrijfstakken die als 100 % milieubedrijfstakken beschouwd worden anderzijds. Het gaat hier om organisaties die behoren tot de bedrijfstakken NACE 37-39 en NACE-BEL 43.291 en 91.042.

⁶ Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/125 van de Commissie van 19 11 2021 heeft het tijdstip van levering van de EGSS vervroegd van eind december naar eind oktober, terwijl de EPEA nog steeds eind december geleverd dienen te worden.

⁷ Het EGSS-rapport van 2017 kan geraadpleegd worden op <https://www.plan.be/publications/publication-1742-nl-rekeningen+voor+de+milieugoederen+en+dienstensector+2014+2015>.

Aanpassing van de berekeningsmethode

Zodra de EGSS-populatie bepaald is, moeten er economische gegevens verzameld worden voor de verschillende ondernemingen die deel uitmaken van de EGSS. Er worden gegevens verzameld over output, uitvoer, bruto toegevoegde waarde en werkgelegenheid met betrekking tot de productie van milieugoederen en -diensten. Het FPB heeft ervoor gekozen te werken vanuit de aanbodzijde. De data in verband met marktactiviteiten zijn gebaseerd op de productiegegevens van individuele gespecialiseerde en niet-gespecialiseerde leveranciers van milieugoederen en -diensten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn, worden ramingen van die variabelen (uitgezonderd voor uitvoer) met betrekking tot de productie van milieugoederen en -diensten gemaakt op basis van hypothesen. Die methode werd omstandig uiteengezet in het rapport over de EGSS 2017.⁷

Voor de berekening van de EGSS 2023 werd gebruik gemaakt van een geüpdatete versie van de ondernemingsdatabank die opgesteld werd als referentiedatabank voor het werk van het Federaal Planbureau in het kader van de nationale rekeningen. De update van die databank heeft geleid tot lichte herzieningen in de resultaten over de volledige periode.

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut die beleidsrelevante studies en vooruitzichten maakt over economische, socio-economische en milieuvraagstukken. Daarnaast bestudeert het de integratie van die vraagstukken in een context van duurzame ontwikkeling. Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

De werkzaamheden van het FPB worden steeds gekenmerkt door een onafhankelijke benadering, transparantie en aandacht voor het algemeen welzijn. De kwaliteit van de gegevens, een wetenschappelijke methodologie en de empirische geldigheid van de analyses staan daarbij centraal. Tot slot zorgt het FPB voor een ruime verspreiding van de resultaten van zijn werkzaamheden en draagt zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel

+32-2-5077311

www.plan.be

contact@plan.be

Contactpersoon voor deze publicatie: Guy Vandille, gv@plan.be

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Baudouin Regout